

LBRIS

We know
books

ROXANA NECULA

VIOLENȚA ASUPRA FEMEILOR ÎN FAMILIE

PREJUDECĂȚI SOCIALE ȘI *EMPOWERMENT*

ÎN ASISTENȚA SOCIALĂ

t...
TRITONIC
Tritonic Books

București 2026

Roxana Necula
**VIOLENȚA ASUPRA FEMEILOR ÎN FAMILIE –
 PREJUDECĂȚI SOCIALE ȘI EMPOWERMENT ÎN ASISTENȚA SOCIALĂ**

Copyright © Roxana Necula
 Copyright © TRITONIC 2026 pentru ediția prezentă.
 Toate drepturile rezervate, inclusiv dreptul de a reproduce fragmente din carte.

TRITONIC

Str. Coacăzelor nr. 5, București
 e-mail: editura@triton.ro
 www.triton.ro
 Tritonic București apare la poziția 18 în lista cu Edituri de prestigiu
 recunoscut în domeniul științelor sociale (lista A2) (CNATDCU):
http://www.cnatdcu.ro/wp-content/uploads/2011/11/A2_Panel41.xls

Colecția Asistență socială este coordonată de prof. univ. dr. Doru Buzducea.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
NECULA, ROXANA

**Violența asupra femeilor în familie : prejudecăți sociale și empowerment
 în asistența socială / Roxana Necula. - București : Tritonic Books, 2026**

Conține bibliografie
 ISBN 978-606-749-918-6

36
 316

Coperta: Alexandra Bardan
 DTP: Ioan Dorel Radu
 Editor: Rebeca Cojocaru
 Comanda nr. AS02 / 2026
 Bun de tipar: August 2026
 Tipărit în România

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

CUPRINS

INTRODUCERE 9

CAPITOLUL I.

VIOLENȚA ÎN FAMILIE ASUPRA FEMEILOR – FORME, CAUZE, EFECTE 13

- I.1. Violența în familie – cadru conceptual general 17
- I.2. Formele violenței în familie asupra femeilor 36
- I.3. Caracteristicile și simptomatologia violenței în familie
 asupra femeilor 52
- I.4. Teorii explicative privind fenomenul de violență în
 familie asupra femeilor 59
- I.5. Modelul conceptual privind cauzele violenței în
 familie, în lumina teoriilor explicative 77
- I.6. Concluzii preliminare 85

CAPITOLUL II.

PREJUDECĂȚI SOCIALE CU PRIVIRE LA VIOLENȚA ÎN FAMILIE ASUPRA FEMEILOR 87

- II.1. Prejudecățile sociale în contextul familiei tradiționale
 și a rolurilor de gen 89
- II.2. Prejudecățile sociale și violența în familie împotriva
 femeilor 96
 - II.2.1. Prejudecăți și context social 96
 - II.2.2. Bazele psihologice ale prejudecăților 99
 - II.2.3. Moduri de manifestare a prejudecăților 105
 - II.2.4. Efectul social al experiențierii prejudecăților 113

II.3. Prejudecățile ca modalitate de justificare a toleranței față de violența în familie	120
II.4. Acceptabilitatea socială a violenței și acceptarea statutului de victimă	127
II. 5. Concluzii preliminare	134

CAPITOLUL III.

EMPOWERMENT-UL FEMEILOR VICTIME ALE VIOLENȚEI ÎN FAMILIE

III.1. Conceptul de empowerment în asistența socială	137
III.2. Legătura dintre prejudecăți și empowerment-ul femeilor victime ale violenței în familie	144
III.3. Empowerment și modele de terapii familiale în asistența socială a violenței în familie	150
III. 4. Concluzii preliminare	154

CAPITOLUL IV.

LEGĂTURA DINTRE PREJUDECĂȚI ȘI EMPOWERMENT – PERCEPȚIA PROFESIONIȘTILOR ȘI A VICTIMELOR

IV.1. Studiul 1 – Cercetare calitativă privind percepția profesioniștilor asupra impactului prejudecăților sociale în procesul de empowerment al femeilor victime ale violenței în familie	160
IV.1.1. Metodologia cercetării	160
IV.1.2. Prezentarea și interpretarea datelor	176
IV.1.2.1. Axa tematică 1 – Experiența în lucrul cu femeile victime ale violenței în familie	176
A. Conceptul de prejudecată	176
B. Factorul cultural și prejudecățile despre violența în familie	180
C. Factorul religios și prejudecățile despre violența în familie	187
D. Factorul economic și prejudecățile despre violența în familie	197
IV.1.2.2. Axa tematică 2 – Prejudecăți sociale legate de violența în familie	204
A. Prejudecăți despre violența în familie în activitatea specialiștilor în sprijinirea victimelor	204
B. Efectul prejudecăților sociale asupra victimelor	210

C. Efectul prejudecăților sociale asupra intervenției pe caz	216
D. Conștientizarea influenței prejudecăților	228
IV.1.2.3. Axa tematică 3 – Tipuri de prejudecăți	233
IV.1.2.4. Axa tematică 4 – Metode de intervenție pentru combaterea prejudecăților	240
IV.1.2.5. Axa tematică 5 – Empowerment-ul femeilor victime ale violenței în familie	246
A. Gradul de importanță al prejudecăților în procesul de empowerment al victimelor	246
B. Strategii de empowerment	251
IV.1.3. Concluzii preliminare la studiul I	260
IV.2. Studiul 2 – Cercetare calitativă privind percepția femeilor victimelor violenței în familie asupra prejudecăților sociale cu care se confruntă	272
IV.2.1. Metodologia cercetării	272
IV.2.2. Prezentarea și interpretarea datelor	283
IV.2.2.1. Prejudecăți sociale referitoare la violența în familie asupra femeilor	283
IV.2.2.2. Empowerment-ul femeilor victime ale violenței în familie	292
IV.2.3. Concluzii preliminare la studiul 2	302

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

BIBLIOGRAFIE

ANEXA I

GHID DE FOCUS-GRUP – ASISTENȚI SOCIALI

ANEXA II

GHID DE INTERVIU APLICAT FEMEILOR VICTIME ALE VIOLENȚEI ÎN FAMILIE

CAPITOLUL I.

**VIOLENȚA ÎN FAMILIE ASUPRA FEMEILOR
– FORME, CAUZE, EFECTE**

În primul capitol ne propunem să analizăm cadrul conceptual general despre violența în familie, formele violenței în familie asupra femeilor, caracteristicile și simptomatologia violenței în familie asupra femeilor, teoriile explicative privind fenomenul de violență în familie asupra femeilor, precum și modelul conceptual privind cauzele violenței în familie, în lumina teoriilor explicative.

Sintagmele „*violență domestică*”, „*violență în familie*” și „*violență împotriva femeilor*” sunt deseori utilizate ca sinonime, atunci când se face referire la cazuri de violență sau abuz asupra femeilor” (Necula, 2023a, p. 39). În realitate, fiecare dintre acești termeni are conotații specifice și se referă la dimensiuni diferite pentru aceeași problemă socială.

În România, conceptul de „*violență în familie*” se regăsește în reglementările cuprinse de Codul penal, atunci când, pe de o parte, incriminează actul infracțional de agresiune/violență în mediul familial (art. 199), iar pe de altă parte, definește sintagma „membru de familie” (art. 177). Legătura dintre cele două concepte este dată de ideea că violența în familie reprezintă o acțiune caracterizată prin utilizarea forței, este o faptă cu violență (conform Codului penal, poate fi săvârșită prin „loviri sau alte violențe, vătămare corporală, lovituri cauzatoare de moarte sau vătămare corporală din culpă, omor,

omor calificat”) săvârșită față de un membru al familiei. În lumina Codului penal, membrii familiei sunt: „rudele de grad superior și inferior, frații și surorile, descendenții acestora, precum și persoanele care au fost adoptate, potrivit legii, astfel de rude, soțul, persoanele care au stabilit relații similare cu cele dintre soți sau între părinți și copii, în contextul coabitării” (art. 177) (Parlamentul României, 2009a).

În consecință, violența între membrii familiei există atunci când una dintre persoanele care au calitatea de mai sus săvârșește una dintre faptele enumerate în Codul penal la art. 199. Nu este obligatoriu ca persoanele să fie legate prin rudenie de sânge, ci pot fi rude prin adopție sau pot fi considerate membri de familie fără a fi rude, atât timp cât au stabilit raporturi afective similare celor dintre membrii unei familii și conviețuiesc împreună (cele două condiții trebuie întrunite cumulativ). Prin urmare, concubinii între ei, precum și față de copiii celuilalt concubin, dacă au un trai în comun, sunt unii față de ceilalți membri ai aceleiași familii. Așa cum este menționat în doctrina penală (Udroiu, 2023), prin „conviețuire” nu trebuie să se înțeleagă „coabitare” în aceeași locuință, ci chiar și în locuințe separate, ceea ce conferă subiectului activ și pasiv al infracțiunii statusul de membru al familiei fiind legătura afectivă precum și sprijinul reciproc, material și personal.

Expunerea la acte de violență domestică reprezintă o formă de violență în sine, iar dacă se întâmplă în context familial, sunt o formă a violenței domestice (Godbout et al., 2009), chiar dacă, față de lipsa calității speciale a participanților (aceea de membri de familie), nu se petrec între membrii familiei. Violența domestică presupune, așadar, expunerea la violență (indiferent dacă victima doar asistă la actele violente, aspecte care generează o stare de anxietate sau disconfort psihologic, sau victima este supusă ea însăși la actele violente) în cadru

domestic. „Legea nr. 217 din 22 mai 2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice” definește violența domestică drept „orice inacțiune sau acțiune intenționată de violență fizică, sexuală, psihologică, economică, socială, spirituală sau cibernetică, care se produce în mediul familial sau domestic ori între soți sau foști soți, precum și între actuali sau foști parteneri, indiferent dacă agresorul locuiește sau a locuit împreună cu victima” (Parlamentul României, 2003).

Violența se desfășoară în cadrul mediului familial sau domestic, incluzând interacțiuni agresive între soți sau foști soți, precum și între parteneri actuali sau anteriori, indiferent de statutul de coabitare al agresorului cu victima (art. 3 din Legea nr. 217/2003). Prin referirea la „mediul familial sau domestic”, definiția confirmă că legiuitorul vede violența domestică ca fiind circumscrisă spațial mediului unde locuiește cuplul (între actuali parteneri) sau au locuit împreună agresorul și victima (între foști parteneri). De asemenea, observăm că legea face referire doar la „soți sau foști soți”, precum și la „parteneri actuali sau anteriori”, prin urmare leagă conceptul de violență domestică de actele violente pe care adulții implicați într-o relație intimă le-ar exercita unii asupra celorlalți, cu excluderea altor membri de familie sau a persoanelor străine de familie. Prin comparație, Codul penal, când incriminează violența în cadrul familial, folosește termenul de „violență în familie”, în loc de „violență domestică”, și ține cont de inclusiv acele acte de violență petrecute între alți membri ai familiei nu doar între partenerii de cuplu.

Vom analiza problema prejudecăților sociale și a *empowerment*-ului din perspectiva violenței în familie și nu doar al violenței domestice, luând în calcul și acele situații în care femeia ar fi supusă la acte de violență din partea unor persoane care nu sunt membri de familie (dar în cadru familial, cu consimțământul sau la instigarea membrilor de familie)

sau ar fi expusă la violență de către persoane cu care este rudă, dar care nu sunt partenerul de cuplu. ***O altă precizare care se impune este că violența în familie asupra femeilor poate avea ca agresor nu doar pe partenerul de viață al femeii, ci și alte rude sau chiar proprii copii ai femeii respective.*** Cu toate acestea, când facem referire în lucrare la violență în familie asupra femeilor, ne referim exclusiv la violența exercitată de soț sau de partenerul de viață.

În România sunt organizate 22 de centre de primire a victimelor în regim de urgență, 41 de locuințe protejate pentru victime, 14 centre de recuperare a victimelor și 31 de centre de servicii diverse, de unde reiese că în prezent victimele pot fi ajutate prin intermediul a 108 centre de asistență socială special dedicate, dintre care un număr de 21 de centre (adică 20% din total servicii) sunt organizate de prestatori privați de asistență socială. La polul opus, în România există doar 14 centre pentru consilierea agresorilor, ceea ce indică faptul că accentul se pune mai mult pe combaterea fenomenului, decât pe prevenție. Tabloul centrelor de asistență socială dedicate violenței în familie este prezentat în tabelul nr. 1, conform datelor furnizate de Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați (2025).

Asistentul social, prin activitatea sa, este un promotor al valorilor autentice în interiorul familiei și depune eforturi pentru a combate pseudovalorile, ajutând la formarea unei societăți în care primează educația pentru însușirea acestor valori. Astfel, asistentul social se află într-o poziție cheie, din care poate influența, prin activitatea sa, modalitățile prin care societatea conceptualizează violența și cadrele de referință în care este percepută în mentalul colectiv. Problematika violenței se regăsește în mod constant pe agenda de lucru a specialiștilor din domeniul social. Problematizarea fenomenului a luat amploare în ultimii ani din cauza creșterii incidenței cazurilor

de violență, precum și a nivelului de conștientizare (El-Amin et al., 2017) pe care victimele îl manifestă față de violența la care sunt expuse, în special în raport cu formele mai subtile, precum violența culturală (simbolică) și religioasă.

1.1. Violența în familie – cadru conceptual general

Violența este modul de exteriorizare al agresivității sau, altfel spus, agresivitatea este latura internă a violenței. Violența în familie constituie doar una dintre multiplele modalități de manifestare a violenței în cadrul structurilor sociale, însă este una dintre formele care atrage atenția în mod deosebit, nu doar prin consecințele sale nefaste asupra unor categorii vulnerabile de populație (cum ar fi copiii), ci și pentru că familia este considerată în unele teorii sociologice (Ackerman, 1958) ca fiind un mediu propice pentru exprimarea frustrărilor și a angoaselor prin intermediul unor comportamente violente. Motivul este că, în interiorul familiei, agresorul beneficiază de intimitate, consecințele negative pentru agresor neconcretizându-se, de cele mai multe ori, într-o reacție represivă, decât dacă victima raportează abuzul către autorități (Amirou, 2003).

Deși de-a lungul timpului, diverse forme ale violenței în familie au fost condamnate de societatea civilă, fie pornind de la precepte promovate de autoritatea religioasă, fie prin inserarea de sancțiuni împotriva agresorilor în cadrul legislativ etatic, societatea bazată pe statul de drept și promovarea intensă a drepturilor omului din ultimii ani, mai ales a egalității dintre bărbați și femei, au adus în prim-plan forme noi de violență, cum ar fi violența culturală (atacul simbolurilor culturale la care aderă victima) sau violența religioasă (interzicerea libertății practicării riturilor religioase de către victimă).

Analiza fenomenului mai larg al violenței în familie, în cadrul căruia se manifestă, violența împotriva femeilor, nu

poate fi completă decât printr-o abordare de ordin inter- și transdisciplinar, în care se combină holistice considerații de ordin sociologic, psihologic, juridic, teologic, antropologic etc. În mod tradițional, violența în familie a fost suprapusă peste două tipuri de manifestări: atacul fizic și agresiunea psihologică, însă există forme de violență mai subtile, dar subtilitatea nu implică automat că au consecințe mai puțin vătămătoare. Toate formele violenței au, însă, o trăsătură comună, mai exact faptul că sunt subsumate conceptului de putere și de exercitare a puterii (Coteanu et al., 1998).

În mod tradițional, *violența în familie a fost definită* (Biden, 1993) *ca fiind o acțiune sau un ansamblu de acțiuni destinat să genereze producerea unui prejudiciu celui alt, însă teoriile recente* (Eckhardt & Massa, 2022) *au îmbogățit definiția, în sensul că violența poate reprezenta o manifestare a frustrărilor, servind ca un mecanism de eliberare a tensiunii interioare exercitată de factorii de mediu asupra individului.*

Acesta este motivul pentru care, atunci când analizează violența în familie asupra femeilor, cercetătorii (Gonța et al., 2019) își organizează discursul pe două axe: pe de o parte, se ia în considerare motivația, scopul sau circumstanțele care determină agresorul să recurgă la acte de violență; iar pe de altă parte, se evidențiază importanța analizei victimologice, adică pe modul în care victima reacționează la actele violente și motivul care o determină să acționeze împotriva violenței sau, la polul opus, să rămână în pasivitate.

Combaterea violenței în familie împotriva femeilor este un proces aflat într-o continuă dinamică și adaptare, mai ales după stabilizarea cadrului normativ internațional, prin adoptarea de pacte și convenții care privesc siguranța persoanei și dreptul la respectarea vieții private și de familie al individului, precum și măsurile de prevenire și combatere a discriminării de gen. Considerăm relevant să îndreptăm atenția cronologic

asupra: „Convenției privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor” (Adunarea Generală a ONU, 1979), „Declarației privind eliminarea violenței împotriva femeilor” (Adunarea Generală a ONU, 1993) și „Convenției privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și a violenței în familie” (Consiliul Europei, 2011).

Implementarea convențiilor internaționale în legislația și practica instituțională a statelor a creat mecanisme suplimentare de protecție pentru femeile care suferă din cauza violenței în cadrul familiei. Spre exemplu, în anul 2003, România a adoptat „Legea nr. 217 din 22 mai 2003 privind prevenirea și combaterea violenței domestice”, care statuează expres în art. 4, alin. 2 faptul că „în nicio circumstanță și sub nicio formă, obiceiul, cultura, religia, tradiția și onoarea nu pot fi invocate ca justificări și acceptate pentru niciun tip de acte de violență stipulate în prezenta legislație”. Astfel, din perspectiva legislativă, se stipulează, la nivel de principiu, că orice formă de prejudecată socială, indiferent de sursa ei (cultura unei comunități, tradiția, obiceiul locului sau credințele religioase), nu va fi tolerată și acceptată pentru a justifica violența în familie împotriva femeilor.

De la legislația adoptată pentru combaterea formelor clasice de violență (fizică și psihologică), cadrul juridic s-a extins pentru a încorpora forme noi de violență (cum ar fi, spre exemplu, violența sexuală, prin incriminarea violului intramarital, sau violența economică). În cadrul Legii nr. 217/2020 a fost recunoscut în mod explicit în legislația românească faptul că persoana victimă a infracțiunii de viol poate fi constituită atât de soț, cât și de soție, prin înlocuirea textului prevăzut la lit. b a art. 218 (violul), astfel cum era în forma inițială a Codului penal, din sintagma „victimă poate fi un membru al familiei în linie directă, cum ar fi un frate sau o soră” (care recunoștea violul între membrii familiei doar dacă era săvârșit